

Kallós Lajos emlékezete

Nyolcvan évvel ezelőtt, 1906. január 2-án Makón született Kallós Lajos. Asztalosmesterséget tanult, de a felszabadulásig asztalossegédként dolgozott. Már fiatal korában, 19 évesen belépett a faipari munkások szakszervezetébe és a szociáldemokrata pártba. Megismerkedett a szocialista eszmékkel, a munkásmozgalmat céljaival, amelyekhez élete végéig hű maradt.

Az 1920-as évek végén a makói szociáldemokrata párt szervezetben megnőtt az osztályharcos szellemű munkások, a baloldali szociáldemokraták befolyása. A baloldaliak között elsősorban a Tanácsköztársaság idején vezető szerepet betöltő munkások voltak. Az ő támogatásukkal kialakult a fiatal munkásoknak a csoportja, amely elégedetlen volt a helyi szociáldemokrata vezetők óvatosságával, a hatalmat kiszolgáló magatartásával, a megalkuvó szociáldemokrata politikával. A radikális felfogású, a kommunista eszmékre figyelő, baloldali szociáldemokrata ifjúmunkások vezetőjévé Kallós Lajos vált.

A világgazdasági válság bekövetkezésével Makón is tüntetésekre, munkásmozdulásokra került sor az 1930-as évek elején. A tüntetések egyik fő szervezője fiatal munkatársai támogatásával Kallós Lajos. Ugyancsak aktívan részt vesz a helyi és az országgyűlési választások idején a szociáldemokrata párt szervezet agitációs tevékenységében. Ezekben az években megerősödik a szociáldemokraták, az illegális kommunisták és a Makón nagy hagyományokkal rendelkező Kossuth-párt együttműködése, fasiszmusellenes, demokratikus küzdelme.

1936-ban a baloldali befolyás növekedése eredményeként a makói szociáldemokrata párt szervezetben a régi titkár a vezetőséggel együtt leváltják és új, baloldali többségű vezetőséget választanak, amelynek titkára Kallós Lajos. Ebben az időszakban jön létre Makón a szociáldemokrata párt szervezet, a Kossuth-párt, továbbá az újonnan alakult Független Kisgazdapárt helyi szervezetei, valamint a baloldali vezetőség, 3000 tagú Hagymakertész szövözetet szorosabb együttműködése, fasiszmus elleni küzdelme, népfrontszerű összefogása.

A népfrontszerű tömörülést a baloldali szociáldemokraták, az illegális kommunisták erőteljesen támogatják. A helyi ellenzéki, demokratikus front lapot ad ki Várospolitikai Szemle címmel, amelybe Erdei Ferenc, s a szociáldemokrata párt szervezet baloldali vezetői rendszeresen írnak. 1937-től a lap kiadója a szociáldemokrata párt szervezet titkára, Kallós Lajos.

A helyi fasisztaellenes tömörülés támogatja a Márciusi Front-mozgalmat, s annak helyi bázisává válik. Ezzel is magyarázható, hogy a Márciusi Front 1937. októberében Makón tartja nevezetes találkozóját. A mozgalom vezetői a helyi demokratikus összefogás képviselőivel tárgyalnak a Márciusi Front továbbfejlesztésének lehetőségeiről. A tanácskozáson részt vesz Kallós Lajos, a szociáldemokrata párt szervezet titkára is. Főleg akörül alakul ki vita, hogy a Márciusi Front maradjon-e meg szellemi mozgalomnak, vagy alakuljon át politikai mozgalommá? A makói vezetők, köztük Kallós Lajos is, mellett kardoskodnak, hogy váljon politikai mozgalommá, ehhez támogatásukat ígérik. Végül is a Márciusi Front vezetőinek többsége kitarított a szellemi mozgalom elve és gyakorlatára mellett.

A 30-as évek végén a hatóságok terrorja, a nyilas

mozgalm megerősödése miatt nehezzé vált Makón a munkásmozgalm, a szociáldemokrata párt és a szakszervezetek tagjainak helyzete, munkája. A háborús években azonban csökkent a nyilasok betolyása és újból fellendült a szociáldemokrata párt, a szakszervezetek politikai tevékenysége. Ennek vetett véget 1944 márciusában a német megszállás. A makói munkásmozgalmi vezetőket, köztük Kallós Lajost is internálják, a ricsei táborba kerülnek. A nyár végén feloszlatták az internálótábort és a makóiakat hazatérnek.

A város 1944. szeptember 26-án történt felszabadulása után Kallós Lajos is részt vesz a Könyves Kolonics József által irányított polgári városparancsnokság tevékenységének támogatásában, a közigazgatás megszervezésében. Az 1944. október közepén létrejött kommunista párt szervezet alapító tagja. Aktívan részt vállal a Makó környéki községekben a kommunista párt szervezetek megalakításában.

Ebben az időszakban sokféle közéleti, politikai megbízatást teljesített. 1945-46-ban a Mezőhegyesi Állami Birtok kormánybiztosaként sokat tett a gazdaság munkájának megszervezéséért. 1947-1951 között a rendőrség, majd az Államvédelmi Hatóság kötelekében teljesített szolgálatot. Később Szegeden különböző vállalatoknál, hosszabb ideig a Csongrád Megyei Építőipari Vállalatnál dolgozott. Szegeden halt meg, 1969. április 23-án.

Tamasi Mihály

*

Kallós Lajos születésének 80. évfordulója alkalmából a *Belvárosi temető kolumbáriumában levő hamvainál holnap, pénteken délelőtt 11 órakor koszorúzást rendez az MSZMP Szeged Városi Bizottsága és Szeged Megyei Város Tanácsa.*

Növekvő életbiztosítási térítések

Az Állami Biztosító 1986. január elsejétől az eddigi 2 százalékkal szemben évente 4 százalékkal emeli az egyéni életbiztosítási térítések összegét.

Az eddiginél több pénz kerül tehát a jövőben mindazok, akiknek bármiféle életbiztosítási térítés jár, akik biztosításuk alapján járadékra jogosultak, akiknek meghatározott időtartamra szóló szerződésük lejárt és díjat már nem fizetnek, s azok is, akik megszüntetik biztosításukat, de igényt tarthatnak a díj egy részének visszatérítésére. Ugyancsak évi négy százalékkal növekszik azoknak a járadékoknak az összege, amelyeket felelősségbiztosítások alapján folyósít a biztosító. Például akik 1986. január 1-je után százezer forintot életbiztosítást kötnek 18 éves időtartamra, a lejáratkor 202 580 forintot kapnak (az eddigi évi 2 százalékkal emelkedéssel csak 142 ezer 820 forintot kapnának).

Kedvezően módosulnak a CSEB-szerződések életbiztosítási feltételei is: míg korábban a nyugdíjas CSEB-tagok halálakor jóval kevesebbet fizetett a biztosító a hozzátartozóknak, mintha aktív dolgozók lettek volna, ezentúl 65 éves korig minden esetben — tehát nyugdíjasoknál is — a magasabb haláleseti térítés jár.

A kedvező változások — hiszen a díjak nem növekednek — az Állami Biztosító statisztikája szerint az országban mintegy négy-millió biztosítottat érintenek. Az ügyfelek a biztosító bármely fiókjánál, ki-remendtségénél, valamint központi ügyfélszolgálatánál részletes tájékoztatást kaphatnak az őket érintő kérdésekről. (MTI)

A patkókovács szerencséje

Megint nem sikerült fölfogni a szerencsét. Pedig nekem is jól jött volna. Hiába kerestem a patkót alsóvárosban a kovács házán, cégtáblát találtam csak helyette. Már a készítője sem bizna abban, amit csinál? A patkót a műhelyben találok, nem is egyet, hanem két-háromszázat. Ha igaz a mondas, százszoros szerencséje kellene hogy legyen Nagy Sándornak, de nincs neki egyszeres sem. Nem is érti igazán, miért éppen rajta kérem számon a szerencsét. Azt mondja, hogy életében nem nyert még a lottón sem. Igaz, a ló sem rúgta meg soha, de jobb ha ezt nem a szerencséjéhez sorolom. De ha annak tudom be, hogy volt ereje, egészsége a munkához, akkor megtaláltam, amit keresek.

A lovarkól kérdés nélkül is szívesen beszél:

— Átpártoltak az emberek a gépekhez, a lónak egyre kevesebb becselete van. Valamikor nem győztük a patkókat felverni, most az is szerencse, ha egyet-kettőt sikerül hetente. A fiatalok is elkerülik ezt a mesterséget. Ha mégis szerencsét próbálnak, kettőtől egy marad, mielőtt a szakma fortélyait is megtanulná.

Amikor az élete kerül szóba, akkor sem sűrűn emlegeti fel a szerencsét. Gyermekkorában szabónak tudta csak elképzelni magát. De édesapja volt a kovács. De úgy szölt a regula abban az időben, hogy azt kell folytatni, amit a szülők elkezdtek. 1957-ben szabadult fel és máig megmaradt a szakmájánál.

Évek óta már csak esténként veri a lovak lábára a patkót, napközben a Paprikafeldolgozó Vállalatnál kovács is, lakatos is — mikor mire van szükség.

— Olyan a patkó, mint a cipő, ha nem pontos a méret hamar lesántul az állat — fűzi tovább a gondolatot a mester — A nyolcelyükű pat-

kót a legnehezebb fölverni, nagyon figyelni kell, hogy jó helyre megy-e a szög, mert ha nem, hamar „lelóg a ló láb”, el sem tud az állat indulni.

Azt is töle tudom, hogy a lovak legalább úgy szeretik a divatot, mint mi. Nemcsak az ember cserélgeti a lábbelit, ők is télen-nyáron másikat húznak. A gumis patkót keresik most leginkább, kisebb zajt csap, mint a régiek.

— Kocsit is csináltam sokáig, de mióta nincs mit elé fogni, nem rendeli tőlem azt a munkát senki. A fuvarosok is inkább eladják a sajátjukat, mint az enyém elé kötnék. Egyre kevesebb a fuvar, messzire már csak teherautóval éri meg, a városban a patkók is lassabban kopnak.

A felesége hozza megint szóba a szerencsét:

— A fiunk már másképpen indulhatott mint mi. Maga választhatta a szakmáját is. Villanyszerelő, de ha itthon van, szívesen forgódnék a lovak körül. Most készül az esküvőjére, a sok patkó neki hozzon szerencsét!

Bálint Sándor könyve jut az eszembe, A szögdi nemzet, azt emlegetem föl. Tőle tudom, hogy a lovat az ördög teremtette, kisbaltát vágott a lábába, hogy ne bírjon úgy futni. Azt írja, hogy „a mindszenti trafikos hétlyukú patkóval megvasalt

patából faragott gyufatartót”, hogy az üzleti forgalom szerencsésebb legyen. Úgy látszik a szerencsecsináláshoz is érteni kell. Lehet, hogy az ördögöt kihagytuk a számításból?

Ideírom, amit a patkóról a néprajzos szerint ismerni érdemes, hátha ezzel is közelebb jutunk a szerencséjéhez egy lépéssel: „A lóra való patkónak több fajtája van. Saroknyomásos ló lábára kerül a vérfótos patkó; egyik sarka nem a végén, hanem oldalt van. A stráfoló lóra a stráfospatkó; belső oldala ferdén le van simítva. Amelyik ló erősen koptatja a patkót, arra griffös patkót vernek: az elején mintegy 2 cm vastag vasköröm van. Ha patarepedése van, arra meg a spangáspatkó kerül. Ennek a két végét vaslemez köti össze. Sebes, fájós lábú lóra födelespatkó kerül: az egész patkó bádoglappal van beborítva. Újabbban a gumispatkó vagyis gumibetétes patkó is járja...”

Ránk telepszik a szürke decemberi este, mire kikísér a mester. A patkókovács a kapuban is a lovakat siratja. Elfogy a deres, a pej. Nem virít a homlokára tűzött virág...

Mi tűnik el, mester?
A lovak? A szerencse? A fiatalok?
A választ elnyeli a sötét kapualj...

Rafai Gábor

Pályázat Derkovits ösztöndíjra

A Művelődési Minisztérium, valamint a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége ismét pályázatot hirdet a Derkovits Gyula ösztöndíjra.

Az ösztöndíj célja fiatal, tehetséges és már önálló művészi tevékenységet folytató alkotók támogatása. A hároméves ösztöndíjjal a művészek rendszeres, tervszerű munkán alapuló fejlődését kívánják segíteni.

A pályázati feltételek szerint a díjat megpályázhatja minden, 35. életévét még be nem töltött képzőművész, aki a főiskola elvégzése után önálló művészi tevékenysé-

get folytat. Kivételes esetben olyan művész is részesülhet az ösztöndíjban, akinek nincs főiskolai végzettsége. A három évi időtartamra havi 5000 forint díjazással járó ösztöndíj odaítéléséről a művelődési miniszter dönt. A pályázatok az alkotók eddigi munkássága, művészi, emberi magatartása, valamint művészi céljai figyelembevételével bírálják el.

A pályázati kérelmeket a Művelődési Minisztérium képzőművészeti osztályára kell postán eljuttatni 1986. január 31-ig (1884. Budapest, Pf: 1.) Ugyanott lehet részletes felvilágosítást kapni.

A Szegedi Élelmiszer-kiskereskedelmi Vállalat

1986. március 1-jétől 1991. február 28-ig terjedő időre

szerződéses üzemeltetésre

átadja a következő üzleteket:

43. sz. áruda (vegyes élelmiszerbolt), Szeged, Kecskeméti u. 31.;
90. sz. áruda (vegyes élelmiszerbolt), Szeged, Bakay N. u. 32.;
28. sz. áruda (vegyes élelmiszerbolt), Szeged, Csuka u. 17.;
97. sz. áruda (vegyes élelmiszerbolt), Szeged, Brüsszeli krt. 27.;
59. sz. áruda (vegyes élelmiszerbolt), Szeged, Hajnal u. 20.;
72. sz. áruda (vegyes élelmiszerbolt), Szeged, Pásztor u. 44.;
22. sz. áruda (vegyes élelmiszerbolt), Szeged, Szél u. 31.;
85. sz. áruda (üzemi élelmiszerbolt), Szeged, József A. sgt. 122.;
24. sz. áruda (üzemi élelmiszerbolt), Szeged, Kenyérgyári út 5.;
74. sz. áruda (üzemi élelmiszerbolt), Szeged, Odesszai krt. 38.;
69. sz. áruda (üzemi élelmiszerbolt), Szeged, Bal fásor;
68. sz. áruda (üzemi élelmiszerbolt), Szeged, Cserzy M. u.

A fenti árudák versenytárgyalása 1986. február 3-án reggel 8 órakor lesz. A versenytárgyalást vállalatunk Kölcsey utcai klubjában bonyolítjuk le (Szeged, Kölcsey u. 5.). A pályázatokat 1986. január 13-ig lehet benyújtani a vállalat központjában.

Tájékoztatót a vállalat áruforgalmi osztályán Horváth Miklós csoportvezető ad (Szeged, Hid u. 2.), hétfőtől, péntekig 8-15 óráig.

Mag Edit

A gyilkos és meséi

Az idős asszony az ágyon feküdt. Különféle ruhadarabokkal, pokróccal takarták le. Testén számtalan ütés nyoma, az arca vérbe fagyva, a felismerhetetlenségig összezsúvva-összeverve. Nyilvánvalóan brutális gyilkosság áldozata lett. Takó Istvánnét (Sándorfalva, Alkotmány utca 13.) a szomszéd házban lakó lánya találta meg ebben az állapotban. Elgondolni is szörnyű, mit érezhetett édesanyja láttán...

A törvényszéki orvosszakértő megállapította, a 78 éves asszonyt megfojtották. Mindkét lába eltört, sorozatos bordatörést szenvedett, sérüléseiből arra lehetett következtetni, hogy a tettes szexuális indítékből követte el a gyilkosságot. De vajon ki? Sándorfalva kicsi település ahhoz, hogy a gyilkos megbűjhasson, elkerülje büntetését.

Ahogy szokott lenni, tanúkat kerestek a nyomozás első szakaszában. Sok embert meghallgattak, köztük a 69 éves *Habibovics Ibrahimot* is (Sándorfalva, Felszabadulás utca 15.). A férfi elmondta, szeptember 26-án délelőtt és kora délután ismerőseivel ivott a Fecskefészekben. Úgy talán 4 vagy 5 óra fogott el a pénze, nem is kapott több italt, kénytelen volt hazamenni. Csakhogy két kislány valóságában közölte, látták az erős, korát meghazudtolóan fiatalos férfit az Alkotmány utcában aznap. Sőt, azt is megemlézték, hogy a bácsi mutogatta nekik a nemi szervét. Miután ez kiderült, *Habibovics* kénytelen volt változtatni a vallomásán. Egyébként ezzel a módszerrel a tárgyalás során is többször próbálkozott. Elismerte, a kocsmából nem hazafelé hanem éppen az ellenkező irányba indult, az Alkotmány utcába. Miért? Részegségével indokolta. Ott a 13-as számú ház kapuját rénsnyire nyitva találta, ez a véletlen csábította kíváncsiságára, arra, hogy bemegyjen a házba. Takónét különben nem ismerte. Az

asszony felöltözve feküdt az ágyon. *Habibovics* elmondása szerint megkívánta, közöszlenni támadt kedve vele. Csókolgatni, simogatni akarta a nőt, ám az határozottan tiltakozott, durván visszautasította. Dulakodtak egy darabig. Aztán a férfi látva, hogy próbálkozása nem jár sikerrel, megunt a további kísérletezést, és otthagya otthonában Takónét.

Később újabb mesével kellett kirukkolnia a gyanúsítottnak. Nem tagadhatta már, járt az Alkotmány utcában, Takónénál, ám újabb indokot talált ki. Azt mondta, sirást hallott a házból, segítséget akart nyújtani, ezért ment be. Tagadta, hogy közöszlenni akart volna. Sőt bizonygatta, sajnálkozott az asszony betegsége fölött, azért ült az ágyára, hogy vigasztalja. De a nő mindenek nélkül hirtelen hadonászni kezdett, le is lökte. Majd hogy-hogy nem, ő is leesett az ágyról, akkor ütötte be az orrát, ami vérezní kezdett. Megróbálta visszazengíteni a „beteg” nőt. Azzal váltak el. *Habibovics* orvost hívta hozzá. De ebből már nem lett semmi, mert az utcára érve a sok italtól